

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs VI. Vtrum hæc scientia fuerit distincta per diuersos habitus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

Theologicam extra Verbum omnia simul actu A contemplatur: quoniam hic intelligendi modus nō solum animæ rationalis, sed etiam Angeli naturam excedit: ita nec anima Christi debuit vniuersa per hanc scientiam simul actu cognoscere, licet ea simul actu videret in Verbo. Sunt enim hæc cognitiones diuersarum rationum & ordinū, & per diuersas species: & ideo quamuis sint subordinatæ, vna non necessario infert aliam: sicut contingit in cognitione præmissarum & conclusionum: quæ sunt eiusdem ordinis & per eandem species: in quibus tamen vna semper sola conclusio, non autem plures simul actu deducuntur ex præmissis.

Perfectio
huius scien-
tiæ.

Quarto sciendum est scientiam hanc animæ fuisse simpliciter perfectiorem quacunque scientia ci-
tra beatam animæ separatæ, aut Angelo, vel etiam B. Virgini collata: vt patet ex dictis supra art. 1.

Ex quo sequitur primo scientiam hanc fuisse semper in actu respectu alicuius obiecti. Angelus enim semper est in actuali cognitione alicuius rei extra Verbum: vt probat S. D. in 2. cont. gent. cap. 97. & Ban. 1. p. q. 88. a. 2. in resp. ad 3. argum. Tur. Quem cognitionis modum probat in allegato cap. S. D. animæ separatæ conuenire. Sed probatur etiam ratione Christum per hanc scientiam semper aliquid actu cognouisse. Quoniam, vt S. D. hic ad 2. ait, scientia habitualis in Christo tendebat actualiter in id, quod congruebat ad debitum finem voluntatis secundum exigentiam negotiorum & temporis: sed in qualibet parte temporis occurrebant actus hominum præmio vel pœna digni, quos cum eorum obiectis & circumstantijs debuit Christus tanquam ad se pertinentes actu considerare: ergo.

Semper a-
ctu respectu
Dei.

Secundo sequitur Christum per hanc scientiam Deum semper in actu secundo cognouisse: Nam de Beatissima Virgine multi Doctores affirmant eam etiam inter dormiendum aliquam Dei cognitionem actualem habuisse, ita vt de illa vere dici posset illud Cant. 5. Ego dormio, & cor meum vigilat, vt etiam in huius loci expositione docent Rupertus & Carthus. & ante eos Ambr. lib. 2. de Virgin. & Albertus M. in lib. de B. Virgine, c. 177. & 178. & S. Anton. in quarta parte, tit. 15. cap. 20. §. 6. & Canisius in lib. de B. Virgine, & alij plures. Continuum etiam Dei cognitionem actualem Angelos habuisse constat ex ijs, quæ diximus in 1. p. q. 56. controu. 1. & 2. ergo multo magis hæc, & altior de Deo cognitio continua est animæ Christi secundum hanc scientiam tribuenda.

Christus
per hanc
scientiam
quandoque
omnia si-
mul cognouit.

Tertio sequitur probabilem esse eorum opinionem, qui dicunt Christum aliquando vno vel pluribus actibus omnia simul actu cognouisse, quæ sub obiecto scientiæ huius inditæ continentur. Probatur primo: quia hoc consonat maximæ excellentiæ luminis huius scientiæ. Si namque potest Angelus naturaliter per plures species plura simul actu cognoscere, saltem imperfecte, multo magis anima Christi per scientiam hanc supernaturalem excellentissimam poterit, quando voluerit, omnia simul actu cognoscere. Secundo probatur. Quoniam ad statum & dignitatē Christi pertinebat, vt in primo suæ conceptionis instanti vniuersa cognosceret per species huius scientiæ representata: vt tota sua virtute Deo gratias ageret. Deum igitur vt suum benefactorem, & tot excellentium donorum largitorem, creaturas autem vt sibi traditas à patre, & suæ dominationi subiectas cognoscere debuit anima Christi: non confusentium & in vniuersali, sed distincte & in particulari: cognitio enim in vniuersali imperfecta est, vt ait S. D. 1. p. q. 14. a. 6. & 9. & q. 55. a. 3.

ad 2. & secundo cont. gent. cap. 98. & alibi. Denique probatur: Christus in quantum homo, & per scientiam inditam iudex est viuorum & mortuorum: iudicium autem vniuersale fiet in instanti: igitur in vno instanti Christus secundum scientiam inditam vniuersa distincte cognosceret, de quibus est iudicaturus.

ARTICVLVS VI.

Vtrum hac scientia fuerit distincta per diuersos habitus.

Ad sextum sic proceditur. Videtur, quod in anima Christi non fuerit, nisi vnus habitus scientiæ. Quanto enim scientia est perfectior tanto est magis vnita: vnde, & Angeli superiores per formas magis vniuersales cognoscunt, vt in prima parte dictum est. Sed scientia Christi fuit perfectissima: ergo fuit maxime vna. Non ergo fuit distincta per plures habitus.

Præterea: Fides nostra deriuatur à scientia Christi: vnde dicitur Hebræorum duodecimo afficientes in autorem fidei, & consummatorem Iesum. Sed vnus est habitus fidei de omnibus creditibus: vt in Secunda parte dictum est. Ergo multo magis in Christo non fuit nisi vnus habitus scientiæ.

Præterea: Scientia distinguuntur secundum diuersas rationes subiectum. Sed anima Christi omnia sciuit secundum vnā rationem, scilicet secundum lumen diuinitus infusum. Ergo in Christo fuit tantum vnus habitus scientiæ.

Sed contra est, quod Zacharia 3. dicitur, quod super lapidem vnum, id est Christum sunt septem oculi. Per oculum autem scientia intelligitur. Ergo videtur, quod in Christo fuerint plures habitus scientiæ.

Respondeo dicendum, quod sicut dictum est, scientia indita anima Christi habuit modum connaturalem animæ humane. Est autem connaturale animæ humane, vt recipiat species in minori vniuersalitate, quam Angeli: ita scilicet, quod diuersas naturas specificas, per diuersas species intelligibiles cognoscat. Ex hoc autem contingit, quod in nobis sint diuersi habitus scientiarum, quia sunt diuersa subiectum genera: in quantum scilicet, ea quæ reducuntur in vnum genus eodem habitu scientiæ cognoscuntur. Sicut dicitur in primo Posteriorum quod vna scientia est, quæ est vniuersi generis subiecti. Et ideo scientia indita animæ Christi fuit distincta secundum diuersos habitus.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut supra dictum est, scientia animæ Christi est perfectissima, & excedens Angelorum scientiam, quantum ad id quod consideratur in ea ex parte Dei influentis: est tamen infra scientiam Angelicam, quantum ad modum recipientis. Et ad huiusmodi modum pertinet, quod scientia illa per multos habitus distinguatur, quasi per species magis particulares existens.

Ad secundum dicendum, quod fides nostra innititur primæ veritati: & ideo Christus est author fidei nostræ secundum diuinam scientiam, quæ est simpliciter vna.

Ad tertium dicendum, quod lumen diuinitus infusum, est communis ratio intelligendi, quæ diuinitus reuelantur: sicut, & lumen intellectus agentis eorum, quæ naturaliter cognoscuntur. Et ideo oportuit esse in anima Christi proprias species singularium rerum ad cognoscendum cognitione propria vnumquodque. Et secundum hoc oportuit esse diuersos habitus scientiæ in anima Christi: vt dictum est.

Sensus quæstii.

ITVLVM explicat Caiet. quem sequitur Suar. in Comm.

Forma Textus.

CONCL. est: Scientia animæ Christi fuit distincta secundum diuersos habitus. Probatur: ex hoc contingit, quod in nobis sunt diuersi habitus scientiarum,

tiarum, quia sunt diuersa scibilia genera, in quâ-
tum scilicet ea, quæ reducuntur in vnum genus,
eodem habitu scientiæ cognoscuntur: sed res-
pectu scientiæ Christi inueniuntur diuersitas generis
scibilis: ergo fuit distincta per diuersos habitus.
Maior probatur auctoritate Aristot. 1. post. dicen-
tis, quod vna scientia est vnius generis subiecti.
Minor, quæ implicite tantum habetur in textu.
Probatur: quia connaturale est animæ humanæ,
vt recipiat species in minori vniuersalitate, quam
Angeli, ita scilicet quod diuersas naturas specifi-
cas per diuersas species intelligibiles cognoscat,
& consequenter etiam respiciat diuersa genera
scibilia: Ars scientia indita animæ Christi habuit
modum connaturalem animæ humanæ: ergo sci-
entia indita animæ Christi est distincta per diuer-
sas species intelligibiles iuxta diuersitatem natu-
rarum specificarum: & consequenter etiam respicit
diuersa genera scibilia.

Expositio Textus.

Quo sensu intelligendū sit scientiam inditam
animæ Christi fuisse distinctam per diuersas
species intelligibiles iuxta naturarum specificarū
distinctionem, declarat optime Caiet. dicens per
hoc non negari per vnamquamque speciem re-
presentari singularia sub ea contenta, & eius pro-
prietates & accidentia: quia species illæ non per
accidens, sed ex suo genere sunt infusæ. Quomo-
do etiam ex prædicta specierum distinctione se-
quatur distinctio secundum diuersa genera scibi-
lia, probat idem expositior à minori dicens: si sci-
entia hæc distinguitur per diuersas species, & e-
rgo multo magis distinguitur secundum diuersa
genera scibilia: cum multo minor sit distinctio
per diuersa genera scibilia, quam per diuersas spe-
cies. Vbi tamen aduerte sermonem hic esse de di-
uersis generibus scibilibus nō formaliter sed ma-
terialiter tantum: vt ex dicendis patebit.

QUATVOR hic moueri solent controuersie.
PRIMA: An species huius scientiæ deferentes fuerint ma-
gis vniuersales, quam species intellectus humani, aut etiā
Angelici? SECUNDA est: An scientia hæc infusa anima
Christi sit aliquis habitus distinctus à speciebus? TERTIA
est: An hic habitus sit vnus tantum, vel plures? VLTIMA
est: An lumen huius scientiæ distinguatur à lumine gloriæ?
Ex quibus prima propter recentiorum obiecta
diligentius erit examinanda. Cæteras vix breui-
ter attingemus.

Prima Controuersia.

An species huius scientiæ deferentes fuerint vniuersalio-
res speciebus intellectus humani, aut etiam
Angelici?

Sent. Doct. **M**ARSILIUS in 3. q. 10. a. 2. docet vnam solam
speciem vniuersalem representantem infusam
fuisse animæ Christi.

In alio extremo est Scotus in 3. dist. 14. q. 3. & 4.
dicens scientiam infusam animæ Christi eiusdem
rationis esse cum acquisita, & singulas non tantū
singularum naturarum, sed etiam singulorum in-
diuiduorum species continere.

S. D. in eadem dist. q. vnicā a. 3. quaestione. 4. docet
scientiam inditam animæ Christi fuisse magis vni-
tam, & per species magis vniuersales, quā aliqua
scientia creaturæ. Et quia diuersa species secundum ge-
nus faciunt (inquit) diuersos habitus scientiarum, ideo
anima Christi, quæ habuit scientiam magis vniuersalem,
quam aliquis Angelus, non habuit diuersos habitus, quib.
cognosceret, sed vno habitu omnia cognouit, quæ ad hanc

scientiam pertinent, quam vni diuersis speciebus. Quam
sententiam sequitur Suarez disp. 29. sect. 1. & 3.

Sed idem S. D. in hoc articulo docet scientiam
inditam animæ Christi fuisse distinctam per di-
uersas species intelligibiles iuxta diuersitatem na-
turarum specificarum, ac proinde etiam fuisse di-
stinctam per diuersos habitus. Quam sententiam
sequuntur omnes Thomistæ, & addit Cai. duo:
primum est, dictam specierum distinctionem iuxta
naturarum diuersitatem intelligendam esse quo
ad diuersitatem naturarum, quæ proprie naturæ
sunt: hæc vero sunt substantiæ: nam per vnam (in-
quit) & eandem speciem infusam intelligit ani-
ma Christi substantiam & proprietates & accide-
ntia eius. Secundum est, non ita intelligendum esse
species illas intelligibiles dearticulari ad naturas
specificas, vt præcise representent eas, & nō prin-
cipia indiuiduantia, vt faciunt species intelli-
gibiles à phantasmatibus abstractæ: sed vna & ea-
dem species, non solum naturam specificam, sed
omnia etiam infinita indiuidua sub ea contenta
representat: In quam sententiam videtur incli-
nare Valquez disp. 52. c. 1. Addens quasdam huius
scientiæ species esse supernaturales tam secundū
substantiam, quam secundum modum: quasdam
vero secundum modum tantum: quia scilicet in-
funduntur à Deo homini præter consuetum natu-
ræ cursum, quales sunt omnes rerum natura-
lium species: hæc namque naturales sunt secun-
dum substantiam, quoad modum vero superna-
turales: sed disp. 54. cap. 4. in fine priorem approbat
S. D. opinionem.

SCIENDVM est primo ex D. Th. de Ver. q. 3. a. 1. ad
2. & 3. quod ad speciem, quæ est medium co-
gnoscendi, duo requiruntur, scilicet represen-
tatio rei cognitæ, quæ conuenit ei secundum pro-
prietatem ad cognoscibile: & esse spirituale
vel immateriale, quod ei conuenit, prout habet
esse in cognoscente. Quæ duo nō necessario per-
fectionis habent æqualitatem: sed potest in eadem
specie intelligibili vnum esse perfectius altero. Et
cum cognitio causetur ex specie, & in cognitione
duo sint: primum est ipsa natura cognitionis, quæ
sequitur speciem secundum comparisonem, quā
habet ad intellectum, in quo est: Secundum est,
determinatio cognitionis ad cognitum, quæ le-
quitur relationem speciei ad rem ipsam: quanto
species erit immaterialior, tanto erit efficacior
cognitio: conuenit autem speciei immaterialitas
in ordine ad cognoscentem, cui in quantum hu-
iusmodi, conuenit immaterialitas vt eius natura:
vt patet ex 1. p. qu. 14. a. 1. igitur quanto immateria-
lior erit intellectus, & ipsa intelligentis natura,
tanto efficacior erit cognitio, similiter quāto spe-
cies similior erit rei cognitæ per modum represen-
tationis, tātō erit cognitio magis determinata.

Secundo considerandum est lumen intelligibile tā
naturale quam supernaturale, esse medium co-
gnoscendi se tenens ex parte cognoscentis: quod
S. D. in 1. p. q. 12. a. 5. ad 2. & appellat medium sub
quo: & ibidem de lumine gloriæ loquens ait illud
esse augmentum virtutis intellectiue: quæ ex se
sufficiens non est ad videndam diuinam essentia:
& secundum hoc lumen efficiuntur (inquit) beati
Deiformes, id est Deo similes iuxta illud 1. Io. 3. Cū
apparuerit, similes ei erimus, & videbimus eū, sicuti est, &
in 2. eiusdē q. art. ait, virtutem intellectiua creaturæ
esse aliquā participatam similitudinē Dei, quate-
nus est primus intellectus: atq; ideo virtutē intel-
lectualē creaturæ dici lūmē quoddā intellectuā-
le, quāsi à prima luce deriuatū, siue hoc intelliga-
tur de virtute naturali, siue de aliqua perfectione
superaddita gratiæ vel gloriæ: & concludens ait:

Requi-

Resolutio.
Species in-
ditas ani-
mæ Christi
esse perfecti-
ores essentiā
liter specie-
bus Ange-
lorum, mi-
nus tamen
vniuersa-
les, & sin-
gularium
etiam esse
representa-
tiuas, & se-
cundū pro-
bitatem
sententiam
esse superna-
turales.

Requiritur ergo ad videndum Deum aliqua Dei similitudo ex parte visiva potentia, qua sit efficax intellectus ad videndum Deum: Ex quibus sequitur euidenter intellectum creatum per lumen supernaturale gradum supernaturalis immaterialitatis acquirere. Nam vis intelligendi in immaterialitate consistit: quæ, ut ante diximus, propria natura est cognoscens, ut cognoscens est. Et quia lumine supernaturali species creatæ illuminantur ad clare & distincte representanda supernaturalia. (Nam lumine fidei, prophetiæ, prudentiæ infusæ, donorum Spiritus S. & Theologiæ species ordinis naturalis illuminantur & eleuantur ad representanda supernaturalia, & ad actus cognitionis circa ea eliciendos) ideo species etiam infusæ animæ Christi ex plenitudine luminis supernaturalis clarius & distinctius tam naturalia, quam supernaturalia representant, quæ species cuiuslibet Angelorum naturaliter aut supernaturaliter indita: quod etiam significat S. D. supra art. 4. dicens, ideo scientiam animæ Christi fuisse multo excellentiorem Angelorum scientia, quantum ad multitudinem cognitorum, & quantum ad scientiæ certitudinem, quia lumen spiritualis gratiæ, quod est inditum animæ Christi, est multo excellentius, quam lumen quod pertinet ad naturam Angelicam. Itaque lumen supernaturale non solum perficit & eleuat virtutem intellectus ad intelligendum supernaturalia, sed etiam perficit species tam naturales, quam supernaturaliter inditas ad clare & distincte representanda supernaturalia. Cum enim in specie talis obiecti representatiua duo sint, scilicet representatio talis obiecti, prout a quolibet alio distinguitur, & modus representandi magis aut minus clare aut euidenter: primum est ex specie: secundum autem est ex gradu luminis tanquam ex propria causa: sed lumen additum speciebus ordinis naturalis aliquid amplius efficit, ut scilicet extendantur & eleuentur ad supernaturalia representanda: ut patet de luminibus fidei, prophetiæ &c.

Ex his sequitur primo species inditas animæ Christi non esse minus sed multo magis immateriales, quam sint species siue naturaliter siue supernaturaliter inditæ mentibus Angelorum. Probat hoc ex dictis: quia lumen intelligibile se tenet ex parte intellectus, & addit illi virtutem & immaterialitatem.

Secundo sequitur has species esse speciebus Angelicis essentialiter perfectiores. Probat: quia species animæ Christi perfectionem habent representationis ex altiori & nobiliori lumine, quæ sit lumen Angelicum: sumuntur autem ut vnum species, & lumen, ut eius perfectum ad representandum: igitur species animæ Christi simpliciter loquendo sunt essentialiter perfectiores speciebus Angelorum. His adde species animæ Christi representare futura contingentia, cordium cogitationes & omnia creaturis conuenientia secundum ordinem diuinæ providentiæ supernaturalis.

Tercio notandum est potentiam obedientialem intellectus humani ad species supernaturales recipiendas illi conuenire non solum, ut participat gradum intellectualitatis, qui communis est animæ, Deo & Angelis, aut qui conuenit Deo & Angelis, prout modum excedunt intelligendi proprium animæ nostræ: sed etiam secundum illum infimum gradum, qui conuenit animæ nostræ ex vltima sua differentia, quatenus scilicet est rationalis. Ex quo sequitur, ut in potentia obedientiali animæ nostræ non recipiantur species supernaturaliter infusæ secundum totam capaci-

tatem & amplitudinem illi conuenientem, ut precise participat gradum intellectualitatem Deo & Angelis conuenientem, prout animæ nostræ modum excedunt, sed iuxta capacitatem animæ nostræ consideratam, quatenus infimum habet intellectualitatis gradum, prout scilicet est rationalis. Et ideo species inditæ animæ Christi debuerunt esse longe minus vniuersales, quam species Angelorum, ut scilicet singulatum naturarum singulas haberet species representatiuas, ut per eas modo sibi connaturali elicere posset intellectiones per conuersionem ad phantasmata, & componendo ac diuidendo, & discurrendo Alioquin species omnes supernaturaliter infusæ tam Angelis, quam hominibus aut animabus separatis eandem haberent vniuersalitatem, cum eadem in omnibus sit potentia obedientialis, & equalis amplitudinis capacitas ad eas recipiendas secundum gradum intellectualitatis eis communem. Sed quia species illæ ex suo genere non erant ex sensibilibus acquiratæ, sed infusæ per se, ideo in representando non abstrahabant à singularibus, & conditionibus, & accidentibus in eis existentibus, sed quælibet species simul cum natura representabat indiuidua cum eorum proprietatibus, conditionibus & accidentibus.

Quarto obseruandum est vniuersalitatem scientiæ ex duplici capite posse considerari. Primo ex parte specierum: quando scilicet vna quælibet species plures rerum naturas specificas, aut etiam genericas representat: ut patet de speciebus Angelorum, & præsertim supremæ Hierarchiæ. Secundo ex parte luminis, quod extenditur ad diuersorum generum & ordinum obiecta: puta naturalia & supernaturalia, futura contingentia & cogitationes cordium: quod soli conuenit luminis scientiæ inditæ animæ Christi. Et quia potest anima Christi cum voluerit vti scientia indita secundum totam sui luminis facultatem, & secundum omnes eius species simul in actu, ideo secundum hanc rationem dici potest non solum scientia, sed etiam species eius simul sumptæ vniuersaliores speciebus omnibus Angelicis, etiam simul sumptis: & ita possent diuersa dicta S. Thomæ quæ videntur opposita, conciliari: quam conciliationem ex parte videtur attigisse Bergomenis in aurea Tabula dub. 1216.

Quinto notandum est secundum probabilem opinionem species inditas animæ Christi fuisse quidem omnes à Deo supernaturaliter infusas, non tamen erant omnes secundum suam substantiam supernaturales: Nam species rerum naturalium representatiuæ erant ordinis naturalis non minus, quam visus supernaturaliter cæco datus: illæ vero, quæ rerum supernaturalium aut contingentium vel liberarum erant representatiuæ, ad ordinem pertinebant supernaturalem. Et cum vnitas scientiæ formaliter non attendatur ex speciebus, sed ex lumine, quod est ratio sub qua res omnes per species representatæ cognoscuntur, diuersitas illa specierum in scientia Christi in nullo præiudicat eius vnitati. Quod autem priores illæ species ad ordinem pertineant naturalem, patet ex eo, quod per se primo & essentialiter ordinantur ad obiecta naturalis ordinis representanda. Certum est autem in Christi scientia indita fuisse tales species: quia non poterat vna species diuersorum ordinum obiecta representare, sed tantum vna quælibet naturam vnam secundum speciem, ut ante diximus. Probabiliter tamen dici posset vnam quamque speciem infusam animæ Christi representare naturam cum omnibus eius accidentibus, etiam ordinis supernaturalis, illi conuenientibus.

tibus ex ordine ad prouidentiam Dei supernaturalem, atq; species omnes scientiæ inditæ animæ Christi esse ordinis supernaturalis: vt ait Cai. Aluarez & alij recentiores.

Conclusiones deductæ, & probatæ.

PRIMA CONCL. Species inditæ animæ Christi sunt essentialiter perfectiores speciebus Angelorum. Hæc patet ex dictis.

SECUNDA CONCL. Species inditæ animæ Christi sunt minus vniuersales, quam species intellectus Angelici.

TERTIA CONCL. Species inditæ animæ Christi distinguuntur & multiplicantur iuxta naturarum substantiarum specificam distinctionem, ita tamen vt vna qualibet representet omnia individua sub natura contenta, & eorum proprietates & accidentia.

QUARTA CONCL. Probabile est species inditæ animæ Christi non omnes esse ordinis supernaturalis, sed quasdam etiam esse ordinis naturalis: cum tamen sint supernaturaliter inditæ: Hæc patet ex dictis, & tenent eam Medina, Vasquez, & alij.

VLTIMA CONCL. Probabilius est species omnes infusas animæ Christi esse supernaturales: Hanc probant argumenta quæ producentur contra quartam conclusionem. Et probatur etiam: quia si sint species supernaturales, poterunt representare res naturales & eorum accidentia supernaturalia: si vero sint ordinis naturalis, representabunt tantum naturalia & non poterunt extendi ad supernaturalia, & necesse erit per alias species ordinis supernaturalis representari accidentia rerum supernaturalia, & ita multiplicabuntur absque necessitate species in anima Christi.

Ob. cont. i. concl. **CONTRA primam concl.** est hoc argumentum: Species inditæ animæ Christi sunt minus immateriales quam species Angelorum: ergo sunt imperfectiores. Antec. probatur: quia subiectum in quo recipiuntur, scilicet anima, est minus immateriale quam Angelus: ergo. *Resp.* falsum esse antec. Ad probationem negatur assumptum: quia immaterialitas animæ & intellectus non attenditur tantum secundum esse naturale, sed etiam & principaliter, ex gratia & lumine supernaturali virtutem intellectus eleuante & augente: vt supra diximus.

Solut.

Obi. cont. 2. concl.

Conf. 1.

Conf. 2.

Solut.

CONTRA secundam concl. argumentatur Suar. *Primo:* quia in omnibus aliis perfectionibus gratiæ & scientiæ animæ Christi superauit Angelos: ergo etiam in ista: ergo species eius sunt vniuersaliores speciebus Angelorum. *Confirmatur primo:* quia species infunduntur proportionatæ lumini & intellectui non secundum se, sed prout eleuatur per lumen: at lumen scientiæ infusæ animæ Christi est excellentius lumine intellectus Angelici: ergo. *Prima propositio probatur:* quia obiectum vnitur potentiæ vt eleuatur: vt exemplo patet in visione beata, in qua (vt ita dicam) vniuersaliori modo vnitur essentia diuina intellectui Christi, quam Angelorum propter perfectius lumen. *Secundo confirmatur:* quia istæ species in sua entitate, & substantia sunt perfectiores, quam Angelicæ, vt ait S.D. in art. 4. *Resp.* nullam esse secundam conseq. *Primo:* quia perfectio specierum essentialis attenditur penes immaterialitatem, representationem & lumen sub quo representant obiecta, magis quam penes modum representandi vniuersaliter. *Secundo:* quia species scientiæ infusæ animæ Christi simul sumptæ plura & nobiliora & clariori modo representant, quam species Angelorum omnes simul sumptæ. *Secundo Resp.* falsum esse antec. loquendo de perfectione ex parte subiecti. Nam quædam dona sunt in ani-

ma Christi, quæ ex parte subiecti habent aliquam imperfectionem, quam non habent in Angelis, vt prudentia infusa & dona intellectualia Spiritus S. quæ in anima Christi possunt actus elicere cum cōuersione ad phantasmata, & cum compositione & discursu, non autem in Angelis. *Tertio Resp.* nullā esse conseq. Quia dona supernaturalia consequuntur gratiam, quæ datur animæ secundum potentiam obedientialem illi conuenientem secundum gradum ipsius animæ supremum, quo conuenit cum Angelis, & cum ipso Deo, & ideo in anima personaliter Verbo coniuncta debuerunt hæc esse maiora, quam in Angelis: scientia vero inditæ animæ Christi data fuit animæ Christi secundum potentiam obedientialem illi conuenientem, non solum secundum gradum illi cum Deo & Angelis cōmunem, sed et secundum gradum rationale ipsi animæ proprium. *Ad primam confirm.* dico lumen etiam supernaturale ad intelligendum per species infusas fuisse datum animæ Christi secundum vtrumq; modum potentiæ obedientialis iam dictum. *Ad secundam confirm.* iam dictum est, in quo consistat hæc maior perfectio: & ideo nulla est consequentia.

ad 2. Conf.

ad 2. Conf.

Secundo arguit: quia alias non posset anima Christi vno actu tam multa simul intelligere, quam Angeli possunt: At hoc videtur absurdum: ergo. Probatur sequela maioris: quia solum potest ea simul intelligere, quæ per vnā speciem representantur: ergo. *Resp.* falsam maioris conseq. Ad probationem negatur antecedens: quia dignitas Christi postulabat, vt quandoq; pluribus, aut etiam omnibus simul speciebus vteretur ad intelligendum: licet modus speciebus animæ connaturalis vnus tantum aut duarum simul specierum vsum admittat: Ille tamen modus intelligendi quandoque pluribus aut omnibus simul speciebus dici potest animæ Christi connaturalis, quatenus dignitatem habet vniōis personalis ad Verbum, & prout est caput omnium saluatorum, cui propter causas superius assignatas conuenit omnia per species infusas representata simul intelligere.

Obi. 2.

Solut.

CONTRA eandem conclus. est hoc argumentum: Christus vt homo illuminat Angelos: vt ait Dionys. 7. c. *Cælest. Hierar.* quod etiam patet ex dictis supra quæst. 8. artic. 4. igitur habet species vniuersaliores speciebus Angelorum. Probatur consequentia. Nam qui illuminat alterum, concipit magis vniuersaliter, quam ille qui illuminatur: vt ait S.D. in 1. p. q. 106. a. 1. & ibi Caiet. *Resp.* nullam esse conseq. Ad probationem dico: licet in Angelis superioribus illuminantibus inferiores sit illa maior vniuersalitas specierum: in Christo tamen non esse necessariam: eo quod eius species longe maiorem habeant perfectionem & excellentiam, quam sit vniuersalitas. Habent enim lumen altioris ordinis, & plura ac altioris ordinis obiecta representant, & simul possunt per intellectum virtute prædicti luminis adunari ad omnia simul ipsi intellectui representanda, & vno tantum actu intelligenda: quæ longe maior est vniuersalitas & excellentia, quam quæ possit inesse cuiquam Angelicæ speciei.

Obi. 3.

Solut.

CONTRA tertiam concl. sunt hæc argumenta. *Primum:* Anima Christi per species infusas cognoscit Angelos quidditative: vt patet ex dictis supra art. 1. nos autem talem cognitionem habere non possumus per species nostro intellectui connaturales: vt probat S.D. in 1. p. q. 88. a. 1. & Cai. de ente, & essentia, cap. 6. quæst. 14. *Respon.* species illas infusas animæ Christi, quatenus quidditative representant substantias separatas, respicere potentiam

Obi. 2. cont. 3. concl.

Solut.

tiam obedientialem illi conuenientem secundum A gradum, quo conuenit cum ipsis Angelis: quia licet anima Christi per conuersionem ad phantasmata, & per compositionem & discursum possit Angelos intelligere, non tamen eos potest hoc modo cognoscere quidditative. Secundo dico hoc argumento probari non maiorem vniuersalitatem: quia singula singulas quidditates repræsentant, sed perfectionem maiorem specierum animæ Christi: quia perfecte & quidditative repræsentant.

Obi. 2.

Solut.

Secundum est: Quia species infusa fuerunt animæ Christi secundum capacitatem eius obedientialem: quæ maior est Angelorum capacitatem naturali: ergo. *Resp.* animam Christi esse receptiuam B specierum infusarum secundum capacitatem obedientialem illi conuenientem non solum secundum gradum sui supremum, sed etiam secundum gradum rationalem illi proprium, & inter gradus siue modos substantiæ spiritualis infimum: & ideo recipiuntur in ea species secundum modum ipsi animæ connaturalem: qui species exigit intelligibiles dearticulatas iuxta distinctionem specificam naturarum, quæ sunt in vniuerso.

Obi. 1. cont.
4. concl.

Solut.

CONTRA quartam concl. argum. quidam viri doctissimi. *Primo*: quia actus huius scientiæ secundum se est omnino supernaturalis: sicut & ipsa scientia: ut patet ex dictis supra q. 9. a. 3. ergo etiam species connaturaliter eliciens illum. Probatur conseq. quia effectus de se supernaturalis connaturaliter & perfecte debet elici à Christo mediante principio supernaturali, & proportionato. *Resp.* nullam esse conseq. Ad eius probationem negatur antecedens: sufficit enim lumen intellectus supernaturalis: ex eo namque tam intellectus, quam species in actu eleuatur in ordinem supernaturalem, & illis ut sic connaturalis est actus elicitus supernaturalis.

Obi. 2.

Solut.

Secundo: Species obiectorum naturalium connaturales nequeunt repræsentare omnia, quæ per istas species cognoscuntur de illis: quia non possunt repræsentare accidentia supernaturalia, futura contingentia libera, & ordinem supernaturalis providentiæ: sed species huius scientiæ, licet sint obiectorum naturalium repræsentant omnia ista: ergo species omnes huius scientiæ sunt supernaturales. Minor probatur: quia non oportet in scientia Christi infusa esse duo genera specierum eiusdem obiecti, v. g. hominis, ut scilicet vna repræsententur naturales hominis conditiones, alia vero conditiones supernaturales: Declaratur hoc: Nam lumen huius scientiæ, licet sit supernaturale, manifestat obiecta naturalia sub ratione supernaturali: ergo species illi proportionatæ, licet sint supernaturales, poterunt repræsentare naturalia sub ratione supernaturali, in quo distinguuntur à speciebus naturalibus. eorundem obiectorum, quæ tantum repræsentant naturalia sub ratione naturali & in ordine ad naturalia. *Resp.* nullam esse conseq. Nam sicut in diuina mente accidentia, quæ superueniunt subiecto, specialem habent ideam: quia artifex per formam domus facit omnia accidentia, quæ à principio concommitantur domui: sed ea quæ superueniunt domui iam factæ, ut picturæ & similia facit per aliam formam: ut ait S. D. m. p. q. 15. a. 3. ad 4. ita multo magis anima Christi per speciem infusam hominis cognoscit eius naturam, & conditiones omnes illius ad ordinem naturalem pertinentes: accidentia vero supernaturalia per aliam aut alias species intelligit, ut homini conuenientia.

Obi. 3.

CONTRA eandem concl. argumentatur Aluarez. *Primo*: Species intelligibiles, quæ deferuiunt ali-

cui scientiæ, debent esse proportionatæ lumini scientifico: alias per eas non posset clare & distincte cognosci obiectum in seipso. Sed lumen scientiæ inditæ animæ Christi est supernaturalis ordinis: ergo similiter & species intelligibiles. *Conf. firmatur*: nam, ut docet Cai. in 1. 2. q. 54. a. 4. coadunatio seu collectio specierum per se pertinet ad scientiam: ergo si scientia est supernaturalis, species intelligibiles debent esse eiusdem ordinis. *Resp.* species intelligibiles se habere ad lumen intellectuale tanquam perfectibile ad perfectionem, & tanquam potentiam ad actum: duplex autem est proportio perfectibilis ad perfectionem, & potentia ad actum: Altera naturalis: quæ attenditur secundum potentiam naturalem in ordine ad actum naturaliter illi coaptatum: altera supernaturalis: quæ attenditur secundum potentiam obedientialem & secundum congruentiam potentia naturalis in ordine ad actum supernaturalem: ut patet de potentia animæ secundum eius essentiam in ordine ad gratiam, & secundum intellectum & voluntatem in ordine ad virtutes & dona spiritualia: & de speciebus per sensus acquisitis in ordine ad lumen fidei & prophetiæ, & de natura humana in ordine ad personalitatem diuinam: de qua congruentia dictum est supra q. 4. a. 1. Ad argumentum ergo dico primam propositionem esse falsam, si loquamur de proportionem naturali: ut patet in simili de lumine fidei & de lumine prophetiæ, & de lumine specierum nostræ Theologiæ: quod est supernaturale, cum tamē species sint ordinis naturalis. Ad probationem, quia alias &c. dico falsam esse consequentiam: ut patet in exemplis allatis, & præsertim in speciebus & lumine nostræ Theologiæ. *Ad con- ad Conf. firmat.* negatur conseq. nullam enim habet apparentiam.

Secundo: Nulla species naturalis ordinis potest repræsentare determinate & distincte futura contingentia in seipsis, vel actus liberos & cogitationes cordium: sed species inditæ animæ Christi hæc repræsentant: ergo. *Resp.* species illas, quæ hæc repræsentant, esse supernaturales: sed præter istas sunt aliæ multæ species naturales.

Tertio: Species intelligibiles deductæ & exemplatæ ab essentia diuina, in quantum habet rationem speciei intelligibilis, sunt ordinis supernaturalis. At species animæ Christi sunt deductæ & exemplatæ ab essentia diuina: ergo. Maior probatur: Quia tales species participant ab essentia diuina virtutem repræsentandi ea, quæ naturaliter cognosci non possunt: ergo. *Resp.* falsam esse maiorem. Ad eius probationem negatur antecedens vniuersaliter sumptum: nam species Angelis connaturales sunt exemplatæ ab essentia diuina, & tamen non repræsentant, nisi quæ naturaliter sunt cognoscibilia.

Quarto: Species inditæ animæ Christi sunt magis perfectæ & clarius ac magis distincte repræsentant obiecta per eandem speciem cognoscibilia: quam species inditæ Angelis, etiam supremis: sed nulla species intelligibilis naturalis ordinis est superior ad species intelligibiles inditas Angelis, præsertim supremis: ergo necesse est dicere, quod species inditæ animæ Christi sunt ordinis superioris. *Resp.* prædictas perfectiones conuenire speciebus animæ Christi etiam naturalibus, non præcise sumptis, sed prout illustratæ sunt lumine supernaturali excellentissimo.

Vltimo arguit: Scientia per se infusa est ordinis supernaturalis: ut omnes Theologi fateantur: ergo similiter species per se infusæ speciali actione à Deo, ut est author gratiæ, pertinent ad ordinem super-

supernaturalem: tales autem sunt species infusæ animæ Christi: ergo. Antec. probatur: Non potest acquiri viribus naturæ, sed solum caulatur speciali actione à Deo, vt est author gratiæ: ergo. Resp. nullam esse conseq. quia scientia includit simul species & lumen: quod in hac scientia est supernaturale: species autem vt species, non includunt lumen: ex hoc autem quod speciali actione infunduntur à Deo, nec possunt naturaliter acquiri, sequitur tantum eas esse supernaturaliter infusas, non autem omnes esse ordinis supernaturalis.

CONTRA vltimam concl. sunt argumenta: quæ refert & soluit Aluarez disp. 65.

quod dico, perfectum: & S. D. in 1. p. post Dei simpliciter: quæ primo pertinet ad quidditatem Dei, differit immediate de perfectione Dei. Secundo agit S. D. de modo acquisitionis huius scientiæ: & primo in communi in secundo art. quærens: An Christus in hac scientia profecerit. Secundo in particulari in ordine ad duas causas efficientes, sc. hominem & Angelum: ex quibus notior est nobis homo & eius doctrinæ modus, quam sit Angelus cum suo docendi modo: & ideo in tertio artic. quærit: An Christus aliquid ab homine didicerit: in quarto autem & vltimo quærit: Vtrum Christus aliquid acceperit ab Angelis.

B

ARTICVLVS I.

Vtrum secundum hanc scientiam Christus cognouerit omnia.

Secunda Controuersia.

An scientia hac infusa animæ Christi sit aliquis habitus distinctus à speciebus.

DIFFICULTATEM hanc soluit S. D. hic ad 3. dicens in scientia Christi præter lumen diuinum infusum, quod est communis ratio intelligendi ea, quæ diuinitus reuelantur oportere esse in anima Christi species singularium rerum ad cognoscendum vnum quodque propria cognitione, & secundum hoc, id est considerando solam specierum pluralitatem, diuersos esse habitus in anima Christi: quia nimirum diuersæ species diuersi sunt habitus materialiter: vnde etiam scientia Christi respicit diuersa scibilia materialiter: quæ sub vna formali ratione scibilis altioris ordinis continentur.

Videnda sunt, quæ de habitibus Angelorum diximus in 1. p. q. 58. a. 1. & ea, quæ scribunt Cai. 1.2. q. 5.4. a. 4. §. Quo ad quartum, & hic ad 3. & a. 5. in fine & ibi Medina, & Bergomas dub. 1216. & Suarez disp. 29. sect. 2. & 3.

Alias duas difficultates supra propositas, videlicet tertiam de vnitatem habitus huius scientiæ: & quartam de distinctione luminis eiusdem scientiæ tractat Suarez in allegata disp. 29. sect. 3. & 4. Medina de tertia disputat & eam recte definit.

QVÆSTIO DVODECIMA.

De scientia animæ Christi acquisita, in quatuor articulis diuisa.

DEinde considerandum est de scientia animæ Christi acquisita, vel experientiali.

Et circa hoc queruntur quatuor.

Primo, vtrum secundum hanc scientiam cognouerit omnia.

Secundo, vtrum in hac scientia profecerit.

Tertio, vtrum aliquid ab homine didicerit.

Quarto, vtrum acceperit aliquid ab Angelis.

Ratio ordinis.

QVÆSTIONIS huius ordo ad præcedentes patet exijs, quæ supra diximus de ordine articulorum, quæstionis nonæ. Huius vero quæstionis articuli sic ordinantur: Nam primo disserit S. D. de quidditate & perfectione scientiæ Christi acquisitæ: quæ consideratur in ordine ad obiectum, quærens in primo artic. An secundum hanc scientiam Christus cognouerit omnia. Vt enim aduertit Cai. in 1. p. q. 83. a. 7. §. Ad cuius euidentiam perfectio & imperfectio prædicata sunt rebus conuenientia intra primum modum dicendi per se: cum sine eis haberi nequeat complete quidditati rei cognitio: Vnde etiam philosophus in 1. Celi primum prædicatum, quod inuestigat de mundo est hoc,

Naz. in D. Thom. 3. partem.

D

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod secundum hanc scientiam Christus non omnia cognouerit. Huiusmodi enim scientia per experientiam acquiritur. Sed Christus non omnia expertus est. Non igitur omnia secundum hanc scientiam sciuit.

Præterea: Homo scientiam per sensum acquirit. Sed non omnia sensibilia sensibus corporalibus Christi fuerunt subiecta. Non igitur secundum hanc scientiam omnia cognouit Christus.

Præterea: Quantitas scientiæ attenditur secundum scibilia. Si igitur secundum hanc scientiam Christus omnia sciisset, esset in eo scientia acquisita æqualis scientiæ infusæ, & scientia beata: quod est inconueniens. Non ergo secundum hanc scientiam Christus omnia sciuit.

Sed contra est, quod nihil imperfectum fuit in Christo quantum ad animam. Fuisse autem imperfecta hæc eius scientia, si secundum eam non sciisset omnia: quia imperfectum est, cui potest fieri additio. Erga secundum hanc scientiam Christus omnia sciuit.

Respondeo dicendum, quod scientia acquisita ponitur in anima Christi (vt supra dictum est) propter conuenientiam intellectus agentis, ne eius actio sit otiosa, quæ facit intelligibilia in actu: sicut, & scientia indita, vel infusa ponitur in anima Christi ad perfectionem intellectus: cuius possibilis. Sicut autem intellectus possibilis est, quo est omnia fieri, ita intellectus agens est omnia facere: vt dicitur in tertio de Anima. Et ideo, sicut per scientiam inditam sciuit anima Christi omnia illa, ad quæ intellectus possibilis est quocumque modo in potentia: ita per scientiam acquisitam sciuit omnia illa, quæ possunt scripi per actionem intellectus agentis.

Ad primum ergo dicendum, quod scientia rerum acquiri potest non solum per experientiam ipsarum, sed etiam per experientiam quarundam aliarum rerum: cum ex virtute luminis intellectus agentis possit homo procedere ad intelligendum effectus per causas, & causas per effectus, & similia per similia, & contraria per contraria. Sic igitur, licet Christus non fuerit omnia expertus, ex his tamen, quæ expertus est, in omnium deuenit notitiam.

Ad secundum dicendum, quod, licet sensibus corporalibus Christi non fuerint subiecta omnia sensibilia: fuerunt tamen sensibus eius subiecta aliqua sensibilia, ex quibus propter excellentissimam vim rationis eius potuit in aliorum notitiam deuenire per modum prædictum: sicut videndo corpora caelestia, potuit comprehend. re eorum virtutes, & effectus, quos habent in istis inferioribus, qui eius sensibus non subiacebant. Et eadem ratione ex quibuscumque alijs, in aliorum notitiam deuenire potuit.

Ad tertium dicendum, quod secundum istam scientiam anima Christi non simpliciter cognouit omnia: sed illa omnia, quæ per lumen intellectus agentis homini sunt cognoscibilia. Vnde per hæc scientiam non cognouit essentias substantiarum separatarum, nec etiam singularia præterita, præsentia, & futura, quæ tamen cognouit per scientiam inditam: vt supra dictum est.

Q q

Sensus

77

q. 9. ar. 6.

Tex. 18.

D. 1118.

D. 1217.

In cor. ar.

& q. præc.

& q. 9. a. 3.

& 4.